

RUTA POÈTICA PER LA VELLA GRÈCIA

Maria Àngels Anglada,
Paradís amb poetes.
Edicions Destino, Barcelona 1993, 178 pàgs.

Amb aquest llibre Maria Àngels Anglada ens ofereix un viatge pel món grec, on el passat de la cultura hel·lènica, testimoniats pels antics poetes, conviu en perfecta harmonia amb la visió que els poetes grecs contemporanis tenen del seu país.

El llibre està dividit en set apartats, cadascun d'ells porta el nom d'un indret de Grècia, famós pel seu context històric, literari o artístic: «Creta», «Micenes», «Dèlfica», «Mitilene», «Atenes», «Delos», i «Hèlena d'Esparta»; continua amb una notícia sobre Iorgos Seferis, Iannis Ritsos i Odisseas Elitis, i conclou el llibre amb una bibliografia. El text està acompanyat d'unes belles il·lustracions d'Amèlia Arumí.

Iniciem el viatge fent un recorregut per l'illa de Creta, lloc que per la bellesa del paisatge i l'hospitalitat dels seus habitants va influir sobre la poesia d'Homer i de Cal·límac. El testimoni dels antics poetes està reforçat pels poetes contemporanis: N. Kazantzakis, O. Elitis, i P. Prevelakis. De la mà d'aquests tres poetes anem descobrint el caràcter i els costums dels cretencs. Especial atenció mereix la descripció de Rethimnos, feta a través de la citació de *La crònica d'una ciutat* de Prevelakis que, com diu l'autora, té algun punt de semblança amb la *Girona* de Josep Pla. Rethimnos fou un punt important en la lluita per la llibertat del poble grec contra la dominació turca.

El recorregut continua cap al Peloponès, a l'Argòlida, on es troba Micenes, fortalesa del rei Agamèmnon. La plana i les muntanyes d'aquesta regió són un bon motiu per recordar l'escenari d'algunes tragèdies d'Èsquil; el sentiment de venjança i la sang vessada pels seus protagonistes són també font d'inspiració per als poetes grecs actuals A. Sikelianos, I. Ritsos, i I. Kadaré (albanès).

Proseguim el camí cap a Delfos, indret famós pel seu oracle. L'entorn que envolta el santuari justifica l'entusiasme diví, necessari per practicar l'endevinació: la font Castàlia amb aigua cristal·lina i purificadora, les oliveres, els llorers, les esclertes de la terra, d'on sortien els vapors que posaven en èxtasi la Pitia, l'Omphalos, etc.

El següent apartat està dedicat a Lesbos. Aquí va residir Safo, poetessa que dirigia un grup de noies, que sota la protecció d'Àfrodita aprenien música i poesia en la residència de les cultivadores de les Muses. L'autora selecciona uns versos sàfics, on queda reflectit que l'amor és la constant d'aquesta poesia. Longus, amb la novel·la Dafnis i

Cloe, comparteix el paisatge idíl·lic d'aquesta illa, on el món dels pastors serveix de marc per al descobriment de l'amor.

El viatge ens porta cap a Atenes, ciutat que en el segle V fou el centre de la civilització hel·lènica. En ella hi va néixer el teatre, i en ella les ments inquietes de l'època expressaven amb tota llibertat el seu pensament. La narració a través d'uns personatges tràgics ens demostra la influència de la Polis; així Atenes va ser com un far per a Orestes, que resol el seu conflicte cercant la justícia d'Atena, protectora de la ciutat, o bé per a Edip, rei de Tebes, que busca l'últim refugi en el bosc sagrat de Colonos. Altres temes, no tan profunds, són també tractats, com les fórmules medicinals fetes a base d'oli de llorer o licor de murtra.

I d'Atenes tornem a les illes, a Deios, petita illa de les Cíclades, anomenada primer Astèria (semblant a un astre).

Aquesta illa era errívola fins que va acollir Leto, perquè pogués infantar els fills, Apol·lo i Artemis, ja que cap lloc de la terra gosava contradir Hera, la gelosa esposa de Zeus, que temia que el fill engendrat per Leto, fos més estimat que Ares; des de llavors l'illa va restar fixa i visible (Delos) en el mar Egeu.

L'autora ens recorda que Delos va ser cantada també per J. Verdguer, en el cant setè de *l'Atlàntida*, «Chor de les illes gregues», i ens cita unes estrofes dels poemes «Delos» i «Les Cíclades».

Finalitza el llibre amb una interessant reflexió sobre Hèlena d'Esparta. En llegir-ho ens adonem que, si analitzem l'Hèlena homèrica, en treurem una visió molt idealitzada: és la primera dona aeda-rapsoda, endevina el futur, coneix les propietats guaridores de les plantes... Ara bé, si seguim la versió d'*Estesícor*, d'Eurípides, o de Dante a la *Divina Comèdia*, veurem com la imatge d'Hèlena es desmitifica.

Per concloure la ressenya direm que Maria Àngels Anglada, amb una prosa senzilla i clara, ens endinsa en la tradició grega i ens proporciona un material molt útil per als estudiosos del món clàssic. És un llibre de lectura agradable que ens obre les portes del diàleg i la reflexió. Déus, mites, poetes antics i contemporanis, paisatges, costums, fets històrics... ens recorden que el passat grec està viu en la literatura actual. No cal dir que el llibre és una perfecta guia per viatjar a Grècia.

Ma. Remei Tomàs i Budó